



EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

A7-0462/2013

16.12.2013

RAPORT

Arukas spetsialiseerumine ja toimivaks ühtekuuluvuspoliitikaks vajaliku tippkeskuste võrgustiku loomine (2013/2094(INI))

Regionaalarengukomisjon

Raportöör: Hermann Winkler

PR_INI

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI PROJEKT	3
SELETUSKIRI	11
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	16

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI PROJEKT

aruka spetsialiseerumise ja toimivaks ühtekuuluvuspoliitikaks vajaliku tippkeskuste võrgustiku loomise kohta (2013/2094(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle XVII, XVIII ja XIX jaotist,
- võttes arvesse nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrust (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999¹,
- võttes arvesse nõukogu 6. oktoobri 2006. aasta otsust 2006/702/EÜ ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegiliste suuniste kohta²,
- võttes arvesse oma 5. juuli 2011. aasta resolutsiooni komisjoni viienda ühtekuuluvusaruande ja ühtekuuluvuspoliitika strateegia kohta pärast 2013. aastat³,
- võttes arvesse oma 23. juuni 2011. aasta resolutsiooni ERFi ja teiste struktuurifondide praeguse ja tulevase sünergia kohta tõhususe tõstmiseks⁴,
- võttes arvesse oma 7. oktoobri 2010. aasta resolutsiooni ELi ühtekuuluvus- ja regionaalpoliitika kohta pärast 2013. aastat⁵,
- võttes arvesse oma 20. mai 2010. aasta resolutsiooni ühtekuuluvuspoliitika panuse kohta Lissaboni strateegia ja ELi 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamise⁶,
- võttes arvesse oma 20. mai 2010. aasta resolutsiooni määrusega (EÜ) nr 1080/2006 (mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi) teadus- ja uuendustegevuseks ning teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse seitsmenda raamprogrammi raames teadusuuringuteks ja uuendustegevuseks eraldatud vahendite koostoime rakendamise kohta linnades ja piirkondades, samuti liikmesriikides ja liidus⁷,
- võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2011. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus

¹ ELT L 210, 31.7.2006, lk 25.

² ELT L 291, 21.10.2006, lk 11.

³ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0316.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0286.

⁵ ELT C 371 E, 20.12.2011, lk 39.

⁶ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0191.

⁷ ELT C 161 E, 31.5.2011, lk 104.

(EÜ) nr 1083/2006 (COM(2011)0615),

- võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2011. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse erisätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (COM(2011)0614),
 - võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta teatist „Euroopa 2020 – strateegiline juhtalgatus Innovaatiline liit” (COM(2010)0546),
 - võttes arvesse komisjoni 9. novembri 2010. aasta teatist „Majanduslikku, sotsiaalsed ja territoriaalsed ühtekuuluvust käsitleva viienda aruande järeldused: ühtekuuluvuspoliitika tulevik” (COM(2010)0642),
 - võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta teatist „Regionaalpoliitika panus aruka majanduskasvu saavutamisse Euroopa 2020. aasta strateegia raames” (COM(2010)0553),
 - võttes arvesse komisjoni 3. märtsi 2010. aasta teatist „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” (COM(2010)2020),
 - võttes arvesse komisjoni 2012. aasta märtsi suuniseid aruka spetsialiseerumise teadus- ja innovatsioonistrateegiate kohta (RIS 3),
 - võttes arvesse OECD 2012. aasta detsembri aruannet, mis käsitleb innovatsioonist tulenevat kasvu piirkondades ning aruka spetsialiseerumise rolli,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi sisepoliitika peadirektoraadi tellitud 2012. aasta detsembri uuringut „Ühtekuuluvuspoliitika eeltingimused”,
 - võttes arvesse komisjoni 21. märtsi 2013. aasta teatist „Juhtalgatuse „Innovatiivne liit” olukord 2012. aastal – Muudatuste kiirendamine” (COM(2013)0149),
 - võttes arvesse komisjoni 13. septembri 2013. aasta teatist „Innovatsiooni tulemuste mõõtmine Euroopas: uus näitaja” (COM(2013)0624),
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 48,
 - võttes arvesse regionaalarengukomisjoni raportit (A7-0462/2013),
- A. arvestades, et eriti praegusel majandus-, finants- ja sotsiaalkriisi ajal peab EL suurendama oma jõupingutusi innovaatilise liidu väljakujundamiseks ja jätkusuutliku majanduskasvu loomiseks ning et selleks kasutada olevad vahendid on paljude liikmesriikide ja piirkondade ning ka ELi pingelise eelarveolukorra tõttu piiratud ja seega tuleb neid eriti tõhusalt kasutada;
- B. arvestades, et aruka spetsialiseerumise strateegia tähendab riiklikku või piirkondlikku innovatsioonistrateegiat, millega seatakse prioriteetid konkurentsivõime loomiseks, arendades ja sobitades teadustegevuse ja innovatsiooni tugevaid külgi äriliste

vajadustega, et kasutada tekkivaid võimalusi ja turumuutusi ühtsel viisil, vältides seejuures jõupingutuste dubleerimist ja killustumist, ning millest võib kujuneda riiklik või piirkondlik teadustegevuse ja innovatsiooni strateegiline poliitikaraamistik¹ või mis võidakse sellise raamistikuga liita;

- C. arvestades, et teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetamine on üks ühtekuuluvuspoliitika eesmärkidest, mida hõlmab Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) kohustuslik temaatiline suunitlus aastateks 2014–2020;
- D. arvestades, et programmitöö perioodil 2014–2020 kohustatakse liikmesriike esmakordselt välja töötama teadustegevuse ja innovatsiooni strateegia, et tugevdada piirkondlikku innovatsioonivõimet ning kooskõlastada tõhusamalt teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni valdkonna kulusid²;
- E. arvestades, et piirkonnad peaksid selles protsessis keskenduma üksikutele prioriteetsetele valdkondadele, mis võtavad arvesse neile eriomaseid tugevaid ja nõrku külgi, ning soodustama seda, et innovatsioon edendaks ja uuendaks piirkondlikku majandust jätkusuutlikult;
- F. arvestades, et piirkonnad peaksid aruka spetsialiseerumise strateegia välja töötama kriitilise eneseanalüüsi kaudu ning tihedas koostöös kodanikuühiskonna ja sidusrühmadega, mis hõlmavad teaduskeskuseid, ülikoole ja muid kõrgharidusasutusi ning ettevõtteid³;
- G. arvestades, et strateegia eesmärk on saavutada kõikide teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni valdkonna vahendite ja investeeringute võimalikult suure koostoime ning tugevdada eelkõige programmi Horisont 2020 ja struktuurifondide vahelist koosmõju, et ületada piirkondadevaheline innovatsioonilõhe;
- H. arvestades, et piirkonnad peaksid koostama ka kõikide teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks olemasolevate piirkondlike, riiklike ja ELi vahendite kasutamiseks investeerimiskavad, märkides ka, kuidas kavatakse stimuleerida erainvesteeringuid ning kuidas neid lähiaastatel liidu teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni valdkonna prioriteetide rakendamisel kasutada tuleks;
- I. arvestades, et selliste strateegiatega kokkuvõttes või vähemalt nende rakenduskavad tuleks lisada partnerluslepingutesse ja tegevuskavadesse;
- J. arvestades, et kui nendest eeltingimustest kinni ei peeta, võib Euroopa Komisjon teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni valdkonna tugevdamise temaatilisel eemärgil tehtavad ERFi vahendite vahemaksed peatada;

¹ Artikkel 2, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

² V lisa, tabel 1, eeltingimused, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

³ Vt aruka spetsialiseerumise strateegia määratlus artikli 2 punktis 2 b (uus), seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA-PROV(2013)0482.

- K. arvestades, et regionaalpoliitikale omase mitmetasandilise valitsemise tõttu tuleks piirkondadele lubada eeltingimuste täitmise korra kindlaksmääramisel paindlikkust;
- L. arvestades, et piirkonnad peavad lisaks suuremale sisemisele seotusele edendama ka omavahelist koostööd, et muutuda ülemaailmselt konkurentsivõimelisemaks;

Üldised tähelepanekud

1. tunnistab, et aruka spetsialiseerumise strateegia on dünaamiline ja pikaajaline protsess, milles osalejad omandavad pidevalt uusi teadmisi, ning et seda protsessi tuleks jätkata ka järgmisel programmitöö perioodil ja pärast seda;
2. on seisukohal, et eeltingimuste täitmise vajadusest sõltumata võib sellise strateegia väljatöötamine pakkuda piirkondadele keskmises ja pikas perspektiivis märkimisväärseid eeliseid nende teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni tõhususe seisukohast, kuna see nõuab kooskõlastatud lähenemisviisi ja oma innovatsioonipotentsiaali põhjalikku analüüsi;
3. kutsub iga piirkonda üles nägema sellises strateegias mitte üksnes õiguslikku kohustust, vaid ka uusi võimalusi; kutsub seetõttu kõiki piirkondi ja liikmesriike, kes ei ole veel oma aruka spetsialiseerumise strateegiat välja töötanud, seda kiiresti tegema, et sellise strateegia puudumine ei põhjustaks viivitusi asjakohaste rakenduskavade jaoks ette nähtud ELi vahendite kättesaamisel;
4. tunnistab, et piirkonnad vajavad teavet, ning rõhutab seetõttu, kui tähtsaks tuleb pidada nõustamistegevust ja tuge, mida pakuvad regionaalpoliitika peadirektoraat, teaduse ja innovatsiooni peadirektoraat ja muud asjakohased peadirektoraadid ning ka Sevillas asuv platvorm¹, ning kutsub neid üles oma tegevust edasi arendama; kutsub kõiki piirkondi üles platvormi ulatuslikumalt kasutama; pooldab ulatuslike kohalike kampaaniate arendamist, et jagada teavet aruka spetsialiseerumise strateegia kohta nii, et osaleda saaksid ka sidusrühmad ja kodanikuühiskond;
5. kutsub komisjoni üles toetama piirkondi ettenähtud seiresüsteemi loomisel, et nad teeksid seda tõhusalt, kasutades otstarbekaid näitajaid, ning pakkuma eelkõige seejuures ELi hõlmavaid ja rahvusvahelisi võrdlusmaterjale;

Õiged prioriteedid

6. rõhutab, et piirkondade arengutasemetes on olulisi erinevusi ning nende tugevad ja nõrgad küljed on väga erinevad; kutsub seetõttu piirkondi üles valima enda jaoks asjakohased meetmed, pöörates tähelepanu oma piirkonnapõhiste omaduste, võimaluste ja konkurentsieeliste tugevdamisele, ning mitte kopeerima lihtsalt teiste piirkondade edukaid strateegiaid;
7. toonitab, et piirkonnad võivad püüda olla uute tehnoloogiate alal teerajajad, et hõivata uusi turge, kuid nad võivad ka võtta aluseks – ja seega mitmekesistada – seotud tegevusaladel juba olemasolevaid teadmisi, oskusi ja võimeid, nii et teadmussiire oleks

¹ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>

kõige rikastavam (seotud mitmekesistamine);

8. rõhutab, et piirkondliku majandusjõu suurendamise seisukohast on tähtis mitte keskenduda üksnes üksikutele konkurentsieelistele, vaid luua ka väärtusahel, mis ühendaks kõiki arendus- ja tootmisetappe alates alusuuringutest, rakendusuringutest ja tehnosiirdest kuni konkreetsete, kasutatavate toodeteni ja ettevõtete asutamiseni;
9. julgustab piirkondi investeerima majandusharude ja tehnoloogiavaldkondade ülestesse tegevustesse, mis suudavad avaldada ristmõju kogu piirkondlikus majanduses, et majanduskasvu ja tööhõive suurendamisele võiks aidata kaasa ja et sellest võiks ka kasu saada võimalikult palju ettevõteteid; julgustab seejuures piirkondi kasutama ja edendama eriti igat liiki VKEde ehk määratluse kohaselt mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate¹ võimalusi, kuna nemad on piirkonna innovatsiooni eestvedajad ning omavad seetõttu iga piirkonna majanduse jaoks põhjanevat tähtsust;
10. on arvamusel, et piirkonnad peaksid – lisaks oma innovatsioonisüsteemide tugevdamisele konkurentsivõime ja väärtusloome tõhustamise eesmärgil – võtma prioriteetide valikul ka meetmeid selleks, et lahendada ühiskonnas esinevaid struktuurilisi ja ühiskondlikke probleeme, nagu töötus, vaesus, energiajulgeolek ja demograafilised muutused;
11. kutsub piirkondi üles mitte keskenduma üksnes tehnoloogiale suunatud innovatsioonile, vaid võtma oma strateegiate aluseks pigem innovatsiooni võimalikult laia mõiste; loodab, et arvesse võetakse mitte ainult kõrgtehnoloogilist innovatsiooni, vaid ka madala tehnoloogilise tasemega ja isegi tehnoloogiavaba innovatsiooni, nagu protsesside optimeerimine või organisatsiooniline muutus; viitab seejuures eraldi sotsiaalsele ja keskkonnainnovatsioonile; rõhutab, et innovatsioonistrateegiate eesmärk peaks olema innovaatiliste tavade stimuleerimine;
12. on teadlik, et piirkondade ettevõetav prioriteetide seadmine on tundlik protsess; arwab seetõttu, et läbivaatussüsteemi kehtestamine annaks piirkondadele võimaluse oma strateegiad uuesti läbi mõelda; on seisukohal, et otstarbekate, tulemuslike orienteeritud näitajate algne valik ja asjaosaliste panuse kvaliteet on aruka spetsialiseerumise strateegia edu seisukohast määrava tähtsusega, vähendades prioriteetide seadmisel vigade tegemise riski;

Osalejate tihedam kaasatus piirkondades

13. on seisukohal, et valitsuse ja piirkonna asjaomaste osalejate koostöö kvaliteet avaldab otsustavat mõju piirkondliku aruka spetsialiseerumise strateegia edule ja vähendab prioriteetide kindlaksmääramisel tunduvalt vigade tegemise riski;
14. rõhutab seejuures ettevõtjate ja eelkõige VKEdega konsulteerimise tähtsust, kuna nägemus innovatsioonist saab olla tulemuslik üksnes juhul, kui ettevõtjatel on selle elluviimiseks olemas vastavad võimalused;

¹ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (2003/361/EÜ).

15. rõhutab vajadust kõik konsulteerimismenetlused ja sihtrühmad üle vaadata ning neid vajaduse korral täiendada, et tulevased innovatsiooni eestvedajad ei jääks tähelepanuta; peab eriti tähtsaks tulevaste ettevõtjate kaasamist;
16. on kindlalt seisukohal, et ühise nägemuse väljaarendamisel on isevastutuse ja teadlikkuse tõstmisega seotud põhjustel väga tähtis, et kohalikud ja piirkondlikud poliitikakujundajad, ülikoolid, teadus- ja innovatsioonikeskused ja ettevõtjad ning kodanikuühiskond ja sotsiaalsed osalejad oleksid võimalikult tihedalt kaasatud;
17. rõhutab, kuivõrd vajalik on teadmussiirde jaoks teadmiste kolmnurga selline tihe koostöö, mida tehakse näiteks Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni instituudi või piirkondlike innovatsiooniklastrite ja -keskuste raames; rõhutab sellega seoses inimestesse investeerimise tähtsust;
18. kutsub avaliku ja erasektori osalejaid üles kasutama ära arvukaid võimalusi nende meetmete rahastamiseks aastateks 2014–2020 ette nähtud ERFist, toetades muu hulgas piirkondlike innovatsiooniinkubaatorite loomist ning arendades sidemeid ja koostööd ülikoolide, muude uurimis- ja kõrgharidusasutuste, innovatiivsete ja loovate ettevõtjate ja ettevõtete ning ettevõtlusabi pakkujate ja investorite vahel, nagu näiteks loome- ja kultuurimajanduses;
19. on seisukohal, et selle protsessi tarbeks on vaja asjakohaseid struktuure ja tõhusat haldamist ning et haldusasutused ja ministriumid peavad juurutama omavahelise koostöö ning ettevõtete ja teiste osalejatega suhtlemise kultuuri; kutsub piirkondlikke ja riiklikke otsustajaid ja asutusi üles ajakohastama oma sisemist töökorda vastavalt vajadustele, mille toob kaasa uus ettevõtluse vaimus toimuv avastamisprotsess, ning eriti pidama tihedamat ja pikaajalist dialoogi asjaomaste osalejatega; julgustab VKEsid, eriti piirkondades, kus sellised ettevõtted on suure osakaaluga, tegema sobivate platvormide kaudu koostööd, et tugevdada oma osa aruka spetsialiseerumise protsessis; soovib, et vajaduse korral tuleks haldusasutuste ja sidusrühmade volituste täiendamiseks kasutada suutlikkuse suurendamiseks olemasolevaid vahendeid;
20. on seisukohal, et kõigile asjaomastele piirkondliku tasandi asutustele ja osalejatele tuleks vajaduse korral pakkuda kõrgetasemelisi koolitusi ja seminare, kus keskendutakse aruka spetsialiseerumise strateegiate ettevalmistamise ja rakendamise seotud küsimustele;

Koostoime saavutamine toetusprogrammide vahel

21. kiidab heaks komisjoni ja ELi seadusandja tulemuslikud jõupingutused, mille eesmärk on parandada raamtingimusi koostoime saavutamiseks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning muude ELi programmide, nt ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programmi ja eelkõige Horisont 2020 vahel, näiteks ühtlustatud kindlasummaliste määrade või kombineeritud toetuste kaudu¹;

¹ Artikli 55 lõige 8 ja artikkel 57, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA-PROV(2013)0482; artikkel 17 a, seadusandlik menetlus 2011/0401 (COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0809, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0499, ning artikkel 31, seadusandlik menetlus 2011/0399 (COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0810, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0500.

22. nõuab, et piirkonnad kasutaksid täielikult kõiki toetus-, koostöö-, ja investeerimisvõimalusi, sealhulgas eelnevaid ja järgnevaid meetmeid¹, et edendada koostoimet Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja Horisont 2020 vahel ning ületada seda tehes piirkondadevaheline innovatsioonilõhe;
23. kutsub teadusuuringute taristu ja teadussuutlikkuse ülesehitamisel mahajäänud piirkondi sellega seoses üles edendama koostööd tipptasemel teadusasutustega tippteaduse huvides liitumise ja mestimise eesmärgil, et ehitada üles oma tippkeskused, mis toovad tulevikus kasu kogu piirkondlikule majandusele;
24. kutsub piirkondi üles tegelema strateegia raames sügavuti küsimusega, kuidas elavdada investeerimist erasektorisse, kuna selles valdkonnas on investeerimisvõimalusi teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni võimalik veel paljuski edasi arendada;
25. kutsub kõiki piirkondlikke ja riiklikke osalejaid, kes tegelevad piirkondliku aruka spetsialiseerumise strateegia, teadusuuringute infrastruktuure käsitleva Euroopa strateegiafoorumi (ESFRI) tegevuskava, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning programmi Horisont 2020 väljatöötamise ja rakendamise, tegema kavandamisel ja kooskõlastamisel tihedamat koostööd ning töötama vajaduse korral välja asjakohased struktuurid² riikliku tegevuse eri tasandite ühendamiseks; kutsub liikmesriike üles vahetama selliste struktuuride küsimustes parimaid tavasid;
26. kutsub regionaalpoliitika ning teaduse ja innovatsiooni peadirektoraate üles jätkama oma jõupingutusi programmide kokkusobivuse tagamiseks, mis võimaldaks luua koostoimet; rõhutab, et piirkondlikele ja riiklikele asutustele tuleks anda ühistoetust, millest oleks abi nende vastavate strateegiate kavandamisel ja rakendamisel; ootab, et regionaalpoliitika ning teaduse ja innovatsiooni peadirektoraat suurendavad sellega seoses omavahelist koostööd ning annavad eelkõige välja osalejatele mõeldud juhenddokumendid;
27. tunneb heameelt kõigi jõupingutuste üle, mis on suunatud nõustamisteenuste laiendamisele; on seisukohal, et kasuks tuleks see, kui kõnealusesse teabevahetuse oleks sobival viisil kaasatud ka võimalikud toetusesaajad programmi Horisont 2020 raames ning asjaomased nõuandvad organid;

Tihe piirkondlik koostöö: välismõõde

28. kutsub piirkondi üles mitte üksnes tihendama haridus- ja teadusasutuste, ettevõtete ja haldusasutuste vahelisi piirkonnasiseseid sidemeid, vaid looma oma väärtusahela täiustamiseks ka liite teiste piirkondadega;
29. juhib tähelepanu sellele, et võimalused kasvavad veelgi, kui on pandud alus tihedale koostööle piirkondade teadmisi- ja innovaatikakogukondade partnerite ning asutuste ja organisatsioonide vahel, kes on kaasatud piirkondlike aruka spetsialiseerumise strateegiate kavandamisse ja rakendamisse, nagu on kirjeldatud dokumendi

¹ I lisa, punkt 4.3.2., seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA-PROV(2013)0482.

² I lisa, punkt 4.1.2 b, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA-PROV(2013)0482.

COM(2011)0615 IV lisas, 2011/0276(COD), C7-0335/2011, hõlmates partnerlust piirkondadega, kus asuvad olemasolevad või võimalikud ühispaiknemiskeskused, näiteks piirkondlikud rakendus- ja innovatsioonikogukonnad;

30. peab äärmiselt tähtsaks seda, et piirkondlikud spetsialiseerumisstrateegiad aitaksid kaasa uute Euroopa tippkeskuste võrgustike loomisele mitmetel tegevusaladel, aidates nii edendada Euroopa Liidu konkurentsivõimet ja rahvusvahelist positsiooni;
31. on seisukohal, et piirkondlikust koostööst võivad sellega kaasneva teadmus- ja tehnosiirde tõttu saada ülisuurt kasu nii piirkonnad ise nende kohaliku majandusjõu seisukohast kui ka kogu EL; juhib sellega seoses tähelepanu väga edukatele koostööviisidele, nagu näiteks algatus „Teadmiste piirkonnad”;
32. märgib, et paljud piirkonnad pelgavad nõutavat keerukat analüüsi- ja kooskõlastamistööd; julgustab piirkondi kasutama seadusandja poolt sätestatud võimalust investeerida kuni 15% programmi vahenditest väljaspool programmipiirkonda¹;
33. rõhutab, et piirialadel on ühiste territoriaalsete eripärade tõttu sageli mõlemal pool piiri sarnased probleemid; kutsub komisjoni, liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke asutusi üles koostama ELi piirkondadevaheliseks koostööks ette nähtud rahalisi vahendeid kasutades piiriüleseid aruka spetsialiseerumise strateegiaid ja looma piiriüleseid klastreid;
34. kiidab heaks ühises strateegilises raamistikus² ette nähtud territoriaalse koostöö võimalused; kiidab heaks ka piirkondade ja nende nimel töötavate osalejate mis tahes muu väiksemas mastaabis tegevuse rahvusvahelistumiseks;
35. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja liikmesriikidele.

¹ Artikli 60 lõige 2, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA-PROV(2013)0482.

² I lisa, punkt 7.2., seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA-PROV(2013)0482.

SELETUSKIRI

I. Raporti poliitiline taust

Majanduslanguse ajal, mil riikide eelarved on piiratud ja ülemaailmne konkurents kasvab, on innovatsioonivõime jätkusuutlik parandamine Euroopa Liidu jaoks otsustava tähtsusega. Minevik on näidanud, et ELi investeeringud ei ole üldjuhul – ka teadus- ja arendustegevuses ning innovatsioonis – andnud ilma kõikehõlmava üldstrateegiata sageli soovitud tulemusi. Toetusi on jagatud liiga laialdaselt, poliitilisi otsuseid on tehtud liiga kaugel kohapealsest olukorrast ning eri osalejate ja haldustasandite vahel ei ole olnud piisavalt koostööd. Toetuse liiga laialdane või liiga vähene jagamine paljudele omavahel mitteseotud valdkondadele ei ole pingelist eelarve- ja majandusolukorda arvestades enam mõistlik. Edaspidi tuleb seega toetatavaid valdkondi valida suure hoolega. Seejuures on otsustava tähtsusega kõikide osalejate tõhus koostöö igal tasandil.

Struktuurifondide tõhusama kasutamise tagamiseks tulevikus on seadusandja kehtestanud 11 temaatilist eesmärki (nn temaatiline kontsentreerumine) ning erinevad eeltingimused. Tulevikus peavad piirkonnad eesmärgi nr 1 jaoks Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) toetusraha saamiseks tegema investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni nn aruka spetsialiseerumise strateegiate alusel. Programmitöö perioodil 2014–2020 muutub kõnealuse strateegia väljatöötamine ERFist teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni jaoks toetuse saamise kohustuslikuks eelduseks (eeltingimuseks).

II. Strateegia RIS 3 õigusraamistik

Kui aruka spetsialiseerumise riiklik või piirkondlik teadus- ja innovatsioonistrateegia täielikult puudub või kui rakenduskavade vastuvõtmise ajal puudub tegevuskava, mis tagab strateegia rakendamise 2016. aastaks, siis teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni temaatilise eesmärgi tarbeks ERFi toetusi¹ välja ei maksta.

Lisaks on vaja täita järgmised tingimused:

- strateegia aluseks peab olema nn SWOT-analüüs, et koondada ressursid piiratud arvule teadus- ja innovatsioonitegevuse prioriteetidele;
- see peab sisaldama meetmeid teadusuuringutesse ja tehnoloogiaarendusse tehtavate erainvesteeringute elavdamiseks;
- see peab hõlmama kontrolli- ja läbivaatamissüsteemi².
- Liikmesriigid võtavad kasutusele teaduse ja innovatsiooni jaoks olemasolevaid eelarvevahendeid täpsustava raamistiku koos mitmeaastase kavaga, mis on seotud ELi esmatähtsate projektidega (Euroopa teadusuuringute infrastruktuuri strateegiafoorum, ESFRI).

¹ V lisa, tabel 1, eeltingimused, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

² V lisa, tabel 1, eeltingimused, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

Praegu on piirkonnad jõudnud perioodi 2014–2020 toetustingimuste rakendamisel otsustavasse etappi. Liikmesriigid ja piirkonnad peavad juba mitmeid kuid läbirääkimisi partnerluskokkulepete ja (komisjoni kaasavate) rakenduskavade sisu üle. Selle uue põhjaliku protsessi käigus on hakanud kuju võtma mitte ainult osalejatele tekkivad võimalused, vaid ka nende ette kerkivad raskused. Raport teeb vahekokkuvõtte ja esitab erinevatele osalejatele asjaomased üleskutsed seoses rakendamisega eesiseisval programmitöö perioodil 2014–2020 ja pärast seda.

III. Strateegia põhipunktid raportööri seisukohast

a) Õigete prioriteetide kindlaksmääramine innovatsiooni laia mõistet kasutades

Arukas spetsialiseerumine tähendab, et piirkond peaks teadustegevuse ja innovatsiooni edendamise prioriteetid määrama kindlaks oma tugevaid külgi ja võrreldavaid eeliseid arvesse võttes. Selleks tuleb põhjalikult läbi vaadata ka kõik juba varem otsustatu.

Prioriteetide kindlaksmääramine peidab endas siiski riske. Võib juhtuda, et tehakse valesid valikuid, nt võib turg areneda oodatust erinevalt, või et suur osa majandustegevuses osalejatest ei jõua sammu pidada. Seda tuleb vältida.

Iga piirkond on isesugune. Aruka spetsialiseerumise strateegia pakub sellele vaatamata võimalusi igale piirkonnale. Mõned piirkonnad on näiteks peamiste arengut võimaldavate tehnoloogiate valdkonnas innovatsiooni teerajajad. Paljude teiste piirkondade jaoks võiks olla õige tee nn seotud mitmekesistamise valimine ja edendamine. See tähendab nende tehnoloogiate, toodete ja teenustega tegelema hakkamist, mis on seotud selle piirkonna olemasolevate edukate tehnoloogiate või pädevusvaldkondadega, kuna siis on teadmiste ülekandumine kõige tulemuslikum. Lähtealuseks võetakse piirkondlik teadmiste ja oskuste potentsiaal, tegevus suunatakse majandusliku lisaväärtusega valdkondadesse ja sel viisil hõlvatakse uusi turge.

Soovitavalt tuleks jõupingutused keskendada valdkondadeülestele tegevustele ja tehnoloogiatele, mis mõjutavad kogu piirkonna majandust, kaasa arvatud VKEsid (valdkondadevahelised sidemed). Piirkonnad peaksid seejuures silmas pidama toimetulekut ühiskondlike proovikividega, näiteks tervena vananemine, demograafilised muutused, üleminek säästvale energiavarustusele või taasindustrialiseerimine.

Eeltoodud kaalutluste tulemusena on iseenesestmõistetav, et strateegia aluseks tuleks võtta innovatsiooni laiaulatuslik mõiste. Piirkonnad ei tohi seetõttu kinni hoida üksnes innovatsioonist tehnoloogilises tähenduses, vaid peaksid arvesse võtma ka nn varjatud innovatsiooni, madaltehnoloogilist innovatsiooni ja tehnoloogiata innovatsiooni.

b) Kõikide oluliste osalejate tihedad partnerlussuhted

Teaduses ja hariduses osalejate ning ettevõtete vaheline koostöö ning nende koostöö haldusasutustega peab raportööri arvates tunduvalt suurenema ja see on eduka strateegia alus.

Otsustav on koostöö ettevõtetega, eriti VKEdega, et selgitada välja, kas piirkonna

ettevõtluspotentsiaal sobib kokku prioriteetidega. Näiteks teatavate tehnoloogiatega seotud prioriteedid on piirkonna jaoks valed prioriteedid, kui ettevõtted ei suuda neid järgida. Lisaks on oluline teada ettevõtete potentsiaali ka hilisemat programmist Horisont 2020 osalemist silmas pidades.

Raportööri arvamuse kohaselt on oluline ka konsulteerimise juurdunud viiside kontrollimine, et ei tekiks oht uutest arengutest innovatsioonimaastikul mööda vaadata. See nõuab ka ajakohast mentaliteeti asutustevahelises suhtluses ning asutuste suhtumises asjaomastesse osalejatesse.

c) Eriline tähelepanu võimalikule koostoimele kõikide toetusvõimaluste vahel kõikidel poliitilistel tasanditel

Strateegia peaks tagama, et erinevate piirkondlike, riiklike ja ELi kavade ja vahendite alusel tekib koosmõju ja lisaks rohkem stiimuleid nii kohalike kui ka piirkondlike eraettevõtete ja rahvusvaheliste investorite investeeringuteks. Strateegia peaks seetõttu sisaldama ka meetmeid erakapitali suurendamiseks, st selleks, kuidas leida rahvusvahelisi erainvestoreid. Selles osas on paljusid S3-strateegiaid vaja veel oluliselt parandada.

Tulevikus peaks erinevate Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamine ühise raammääruse abil hõlpsamaks muutuma¹. Eelkõige peaks lihtsustama Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja programmi Horisont 2020 ühine kasutamine, et eelkõige muuta lihtsamaks nende piirkondade osalemine programmis Horisont 2020, millel on teadusuuringute infrastruktuuri vallas veel suuri vajakajäämisi, ja kaotada innovatsioonilõhe paremas ja mitte nii heas olukorras piirkondade vahel (osalemise laiendamine / tipptaseme saavutamiseks vajalikud tingimused)².

Ühine strateegiline raamistik ja programmi Horisont 2020 käsitlevad määrused näevad siinkohal ette nn eelnevaid ja järgnevaid meetmeid³. Struktuurifondide rahaga on ette nähtud suutlikkuse loomine, et võimaldada osalemist programmis Horisont 2020. Horisont 2020 tulemused soovitakse omakorda muuta struktuurifondide rahaga turul kaubeldavaks. Raportöör tahaks siinkohal ära märkida ka tipp-teaduse ja innovatsiooni huvides liitumise ja mestimise, mis tundub eriti teadusuuringute infrastruktuuri ülesehitamist silmas pidades otstarbekas paljudes Ida-Euroopa liikmesriikides. Nii on võimalik rajada tippkeskused, millest võib oodata erakordselt head mõju kogu piirkondlikule majandusele.

Üldiselt on struktuurifondide ja programmi Horisont 2020 täiesti erinevalt kujundatud lähenemisviiside koordineerimine raske. Selleks et koostoime siin tehniliselt üldse võimalikuks muuta, on finantssätetes nüüd muu hulgas ette nähtud, et projekti võib teataval tingimustel toetada erinevatest fondidest¹. Selles vallas on peadirektoraatidel veel palju

¹ I lisa punkt 3.2.a, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

² I lisa punkt 4.1, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

³ I lisa punkt 4.3.2, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

¹ Artikli 55 lõige 8 ja artikkel 57, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

kooskõlastada, näiteks kulude kindlaksmääramisel.

Piirkonnad vajavad omakorda palju nõustamist. Kõnealuseid teemasid käsitlev komisjoni juhend ilmub näiteks alles 2013. aasta sügisel. Peadirektoraatide koostöö on osutunud selles osas ilmselgelt keeruliseks. See peab tunduvalt paranema, eelkõige kavandatud nõustamiskeskust silmas pidades².

Lisaks peab liikmesriikides ja piirkondades rakenduskavade koostamise ja Horisont 2020 rakendamise eest vastutavate osalejate vahel välja kujunema täiesti uut laadi horisontaalne ja vertikaalne koostöö. Toetusprioriteedid tuleb üksteisega kooskõlla viia. Piirkondade, riiklike kontaktasutuste ja programmist Horisont võimalike toetusesaajate vaheline hea teabevahetus on samuti vajalik, kui soovitakse tõelist koosmõju saavutada. Vastavalt tuleks laiendada juba olemasolevaid nõustamiskeskusi, näiteks Euroopa ettevõtlusvõrgustikku.

d) Koostöö teiste piirkondadega

Siinkohal ei mängi rolli mitte üksnes ülikoolide, kõrgkoolide, ettevõtjate ja poliitikute vaheliste suhete parandamine innovatsioonipoliitika raames, vaid piirkonnad ise peavad strateegia kohaselt võtma suuna ka väljapoole. Nii on neil võimalik kasu saada teiste piirkondade teadmistest ja ELi samal ajal ülemaailmses konkurentsivõime tugevdada.

Algatuse „Teadmiste piirkond” raames on peamiste tehnoloogiate valdkonnas juba tekkinud mõningaid väga edukaid näiteid, nagu Silicon Europe.

Nende edukate näidete puhul on siiski tegemist piirkondade selge vähemusega.

Ühine strateegiline raamistik näeb siin territoriaalse koostöö valdkonnas ette ainult mõningaid võimalusi, mis põhinevad osaliselt Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi kogemustel, näiteks innovaatiliste teadusmahukate klastrite vaheline koostöö ja teadusasutuste mõttevahetus³. Kõne alla võiks tulla ka koostöö makropiirkondade raames. Vastavad tehnilised võimalused näevad ette ühe projekti edendamist kahe rakenduskava kaudu ning raha osalise kasutamise võimalust väljaspool programmi piirkonda⁴.

Ettenähtud ülempiiri seadmise otstarbekus peab end veel praktikas tõestama. Protsess on igal juhul kindlasti pikaleveniv. Paljud piirkonnad pelgavad ka mahukat analüüsi- ja kooskõlastamistööd. Mõningate piirkondade jaoks võib seetõttu olla otstarbekas rahvusvahelistumine väikeses mastaabis, üksikute ettevõtete vahelise nõustamise ja koostöö kaudu, nagu on juba toimunud Euroopa ettevõtlusvõrgustiku raames.

Komisjon võiks igal juhul olla abiks võimalike koostööpartnerite leidmisel, jättes seejuures piirkondadele vaba valiku nende prioriteetide ja konkreetse koostöökorra küsimustes.

² I lisa punkt 4.3.4, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

³ I lisa punkt 7.2.1, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

⁴ Artikli 55 lõige 8, seadusandlik menetlus 2011/0276(COD), mille aluseks on määruse ettepanek COM(2011)0615, vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0482.

e) Mõjuhindangute, järelevalve ja hindamise usaldusväärsed andmed ja näitajad

Piirkondlikud strateegiad peaksid põhinema usaldusväärsetel andmetel ja hõlmama hästi läbimõeldud järelevalve- ja hindamissüsteeme. Ka selles vallas on parandusi ja toetust veel väga vaja.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	28.11.2013
Lõpphääletuse tulemus	+: 31 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Luís Paulo Alves, Victor Boștinaru, Nikos Chrysogelos, Rosa Estaràs Ferragut, Brice Hortefeux, Danuta Maria Hübner, Vincenzo Iovine, Seán Kelly, Mojca Kleva Kekuš, Jacek Olgierd Kurski, Petru Constantin Luhan, Iosif Matula, Erminia Mazzoni, Miroslav Mikolášik, Jens Nilsson, Jan Olbrycht, Younous Omarjee, Markus Pieper, Tomasz Piotr Poręba, Monika Smolková, Georgios Stavrakakis, Nuno Teixeira, Lambert van Nistelrooij, Oldřich Vlasák, Hermann Winkler, Joachim Zeller
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Karin Kadenbach, James Nicholson, Elisabeth Schroedter
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Jill Evans, Carmen Romero López